

Mădălina STRECHIE

Mădălina STRECHIE

**CURS PRACTIC
DE EPIGRAFIE LATINĂ**

*Cu traducerea inscripțiilor din limba latină și explicații complementare
de istorie romană de:
Mădălina STRECHIE*

**Editura UNIVERSITARIA
Craiova, 2018**

Referenți științifici:

Dr. Andreea-Raluca BARBOȘ, Seminarul de Istorie Antică și Epigrafie „Vasile Lica” din cadrul Facultății de Istorie, Filosofie și Teologie a Universității *Dunărea de Jos* din Galați

Dr. Dana DINU, Universitatea din Craiova

Dr. Decebal NEDU, Universitatea Dunărea de Jos din Galați, Seminarul de Istorie Antică și Epigrafie „Vasile Lica”, Facultatea de Istorie, Filozofie și Teologie

Dr. Laurențiu NISTORESCU, Universitatea de Vest din Timișoara, Director al Centrului de Studii DacoRomanistice *LUCUS* din Timișoara

Copyright © 2018 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STRECHIE, MĂDĂLINA

Curs practic de epigrafie latină / Mădălina Strehie. - Craiova : Universitaria, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1391-1

DEDICAȚIE

In memoriam

Dedic această lucrare didactică domnului profesor de limba română DRAGOMIR FLOREA, care s-a stins fulgerător dintre noi anul trecut, 2017, lăsând limba română fără un soldat fidel.

Domnul FLORICĂ, așa cum îl cunoșteau familia, colegii, prietenii și generațiile de învățăcei ai Domniei Sale, a fost unul dintre reperatele pedagogice ale tuturor discipolilor săi, care au îmbrățișat cariera didactică, printre care mă aflu și eu.

Domnia Sa nu a fost doar PROFESORUL, a fost MENTORUL.

„Este totuși trist pe lume” că dascălii și părinții nu sunt nemuritori, deoarece ei lasă în ființa noastră cele mai durabile urme, rămânând vii în noi prin educația pe care ne-au oferit-o.

Domnul FLORICĂ s-a dus în lumea spiritelor, unde alături de tatăl meu, profesorul de istorie STRECHIE DORU, predau acum cele două discipline fundamentale acestui neam: limba română și istoria, îngerilor.

Cei doi au fost ceea ce romanii numeau *viri egregii* = *bărbați aleși* (*bărbați de carieră din tagma cavalerilor*), dar și *homines novi*, care au luminat prin educație și prin faptele lor comunitățile în care au activat. Acum Domniile lor sunt spirite, lăsând muritorilor ca noi un gol imens, deoarece ne-am pierdut punctele cardinale, ne-am pierdut modelele, ne-am pierdut mentorii.

Au fost pentru noi toți, ceea ce românii numeau *rarae aves*, fiind acum spirite, la fel de libere ca păsările cerului, simbolul libertății supreme în viziunea tatălui meu.

Acum, ambii profesori, tatăl meu, STRECHIE DORU și DRAGOMIR FLOREA sunt tot colegi de eternitate și pentru eternitate.

SIT VOBIS TERRA LEVIS ET PERPETUA MEMORIA!

PREFAȚĂ

Necesitatea unui *Curs practic de epigrafie latină*, chiar în condițiile actuale în care limbile clasice, istoria, dar și toate studiile umaniste, trec printr-o perioadă vitregă, (toate științele umaniste fiind, din nefericire, considerate Cenușărese ale învățământului românesc), nu poate fi pusă la îndoială, nici de clasicisti, nici de istorici. De aceea, îndrăznim să propunem acest curs practic, un fel de manual de inițiere în frumoasa și interesanta *Epigrafie latină*, care să fie atât un auxiliar didactic, dar și o pledoarie pentru *Istoria antică a Romei*, *Cetatea eternă* și pentru limba latină, odinioară limba globală a Europei și nu numai.

Cursul practic de epigrafie latină este structurat astfel încât să acopere toate ariile *epigrafiei latine*, ca disciplină de învățământ, utilizând pentru exemplele practice IDR, din care am făcut o selecție necesară pentru fiecare capitol în parte. De asemenea, am folosit volumele din IDR pe care le-am avut la dispoziție în biblioteca universității noastre. Consider că IDR au fost prea puțin exploatare didactic, pe nedrept, deoarece, dacă „pietrele dacilor vorbesc”, vorbesc la fel de mult, de corect și de frumos și pietrele romanilor din Dacia.

Așadar, demersul meu este în primul rând unul didactic, din dublă perspectivă atât a Istoriei antice a Romei, cât și a limbii latine, epigrafia fiind, poate cea mai frumoasă expresie practică a culturii romane.

Cursul practic de epigrafie latină nu este doar un curs de limbă latină, ci și un curs de istorie romană, deoarece prin cele 6 capitole de inscripții radiografiem de fapt și instituții romane, precum instituția imperială, armata romană, administrația centrală și provincială, dar și mentalitățile romane precum cele religioase.

PREFAȚĂ

Studentii, și nu numai ei, au posibilitatea să observe CV-uri de acum două mii de ani, să vadă care erau principalele zeități la care se închinau romanii, dar mai ales pentru ce cauze aduceau ofrande acestora, dar pot sesiza prin intermediul inscripțiilor și sentimentele romanilor în fata morții celor dragi. Traducerea inscripțiilor era necesară pentru o bună înțelegere a lor atât de către studenți, dar nu numai, fiind pentru noi un prilej de studiu al latinei practice și abreviate.

Selecția inscripțiilor a fost făcută în așa fel încât să acoperim aproape toate ariile epigrafiei latine, de la inscripții dedicate împăraților, la inscripții despre cariere (CV-uri), la inscripții către divinități, la diplome militare, până la inscripții utilitare. Dacă ar fi să facem o statistică a personajelor inscripțiilor selectate de acest curs, am observa că predomină militarii, atât din eșalonul superior, ofițerii, dar mai ales din eșalonul inferior, subofițerii și simplii *milites*. Acest lucru demonstrează încă o dată valoarea instituțională a armatei romane, care nu era doar o mașinărie de război, ci unul dintre cei mai speciali, eficienți și organizați agenți ai Romanizării.

Atât dedicatorii, cât și dedicații inscripțiilor latine din această carte cei mai mulți sunt militari, ei întâlnindu-se cel mai frecvent în textele epigrafice de peste tot, deoarece cei mai mulți și-au dat viața pentru Roma și pentru idealurile sale, așa cum reiese din multele inscripțiile funerare ale epigrafiei latine. Tot militarii sunt cei mai mulți care dedică împăraților monumente de mulțumire, tot ei sunt subiectele diplomelor militare (un fel de pașapoarte romane), tot ei sunt cei care se roagă panteonului roman și nu numai, ei sunt și cei

PREFAȚĂ

care fac drumuri și alte utilități în Dacia, aducând aici, ca de altfel în oricare provincie romană, Roma și obiceiurile sale într-o civilizație total diferită, odinioară ostilă. Instituțiile romane, în special cea imperială sunt foarte ușor de aprofundat de către studenți prin capitolul despre Inscricțiunile onorifice, dar nu numai cea imperială, ci și cele militare, administrative, politice și chiar diplomatice.

Considerăm că Istoria romanilor se învață cel mai ușor și mai temeinic prin izvoarele acestora, de aceea scopul principal al *Cursului practic de epigrafie latină* este acela de a oferi studenților noștri și nu numai, sursele fidele săpate în piatră, care au rezistat peste milenii pentru a spune povestea strămoșilor noștri, Romanii, cei care au transformat aproape toată lumea cunoscută a Antichității într-o mare Romă. Dacă ei, Romanii, s-au manifestat ca romani peste tot unde au adus Roma cu ei, noi, urmașii lor trebuie să ne manifestăm cel puțin respectul meritat față de ei, pentru că în Dacia unde ei au adus Roma, noi avem posibilitatea să fim ceea ce suntem, iar noi îi putem înțelege învățându-le limba și studiindu-le poveștile săpate în piatră, deoarece reprezintă adevăratele noastre modele.

Mădălina STRECHIE, 2018

